

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

на съдията Ванюшка Ангушева по к.д. № 18 от 2010 г.

Не споделям мотивите и диспозитива на определението за недопустимост на искането на състав на Върховния административен съд (ВАС) по к.д. № 18/2010 г. Основният аргумент, от който следва диспозитива на определението, е чл. 21, ал. 5 от Закона за конституционен съд (ЗКС), предвиждащ, че “когато Конституционният съд се е произнесъл с решение или с определение за недопустимостта на направеното искане, по същия предмет не могат да се правят нови искания”. В този смисъл е трайната практика на Съда. С Решение № 21 от 1998 г. по к.д. № 18 от 1997 г. Съдът се е произнесъл по същество по искането на главния прокурор за установяване на противоконституционност на чл. 47в от Закона за пенсиите (ЗП, обн., ДВ, бр. 91 от 1957 г., с последващи изменения и допълнения и отменен), с който се определя максимален размер на пенсията. Конституционният съд отхвърля искането. По к.д. № 18 от 2010 г. състав на ВАС иска да се обяви за противоконституционен § 6 и § 22з от Кодекса за социално осигуряване (КСО), с които също се определя максимален размер на пенсията. На пръв поглед искането има идентичен предмет с този по к.д. № 18 от 1997 г. Това не може да се оспори поради обстоятелството, че става въпрос все за максимален размер на пенсия. Наред с това се открояват различия – по начина на определяне на този максимален размер на пенсията и др. Намирам, че трябва да се вземе предвид, че нормата на чл. 47в от ЗП е отменена и съществуването ѝ е било свързано с друга осигурителна система. Реформата от 1999 г. поставя общественото осигуряване на други принципи, на едновременното съществуване на солидарен и капиталови видове общественото осигуряване. В значително по-голяма степен е застъпено обезщетяването при осигурените социални рискове според трудовото участие, което да гарантира спазване на принципите на социалната държава и равенството на вече много широк кръг осигурени лица. Една и съща правна норма при промени в правната уредба, промени в обществените отношения, подлежащи на регулиране, може да доведе до различно съотношение с конституционните принципи. А дали това е налице, може да стане ясно само при разглеждане на искането по същество. Освен това правните норми не съществуват сами за себе си. Те трябва да се преценят взаимосвързано с пълната уредба на конкретни отношения и с конституционните принципи и норми. Създадената нова уредба предполага нови

взаимовръзки, които трябва да се обсъдят по същество. Атакуваният § 6 от КСО е правна норма с временно действие, със срок, който непрекъснато се премества напред, което посочва, че законодателят не намира трайното ѝ действие за необходимо, но преценката дали § 6 от КСО все още трябва да бъде част от дългосрочното обществено осигуряване без да противоречи на Конституцията може да се направи само ако искането бъде обсъдено по същество. В мотивите на Решение № 21 от 1998 г. по к.д. № 18 от 1997 г., с което е отхвърлено искането на главния прокурор по отношение на чл. 47в от ЗП, се сочи, че “желателно е атакуваното законодателно разрешение да бъде въобще отменено с оглед провеждащата се цялостна реформа на общественото осигуряване у нас”. Това е достатъчно указание, че при постановяване на Решение № 21 от 1998 г. Конституционният съд възприема определянето на максимален размер на пенсията като уредба, която е необходима към тогавашния момент. Не споделям ограничаването на правото на състав на ВАС да сезира Конституционния съд за констатиране на противоречие на закон с Конституцията, а да не може да иска установяване на съотношение с международни договори. Това разбиране произтича от буквалното тълкуване на чл. 150, ал. 2 от Конституцията. В йерархията на източниците на право международните договори имат място непосредствено след Конституцията (чл. 5, ал. 4), а след тях следват законите, които не трябва да противоречат на стоящите пред тях в йерархията актове. Тези източници са обект на правоприлагане. Буквалното тълкуване на чл. 150, ал. 2 от Конституцията би довело до непълно обсъждане на направените искания от съдилищата. От съществено значение е и фактът, че към момента България е член на Европейския съюз с произтичащите от това последици за приложението на европейските правни актове.

Конституционен съдия: **Ванюшка Ангушева**